

JAAR 20
VERSLAG 23

STILSTAAN IS VOORUITGAAN

OPEN SPREKEN OVER OUDERSCHAP
ZORG VOOR JONGVOLWASSENEN
VORMING PSYCHOANALYSE
THERAPEUTISCH THEATER
WELZIJN OP HET WERK

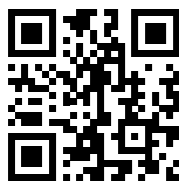
COÖRDINATIE EN EINDREDACTIE

Koen Lefevre
Jane Vanhaute
Magalie Mahieu
Dr. Veerle De Volder

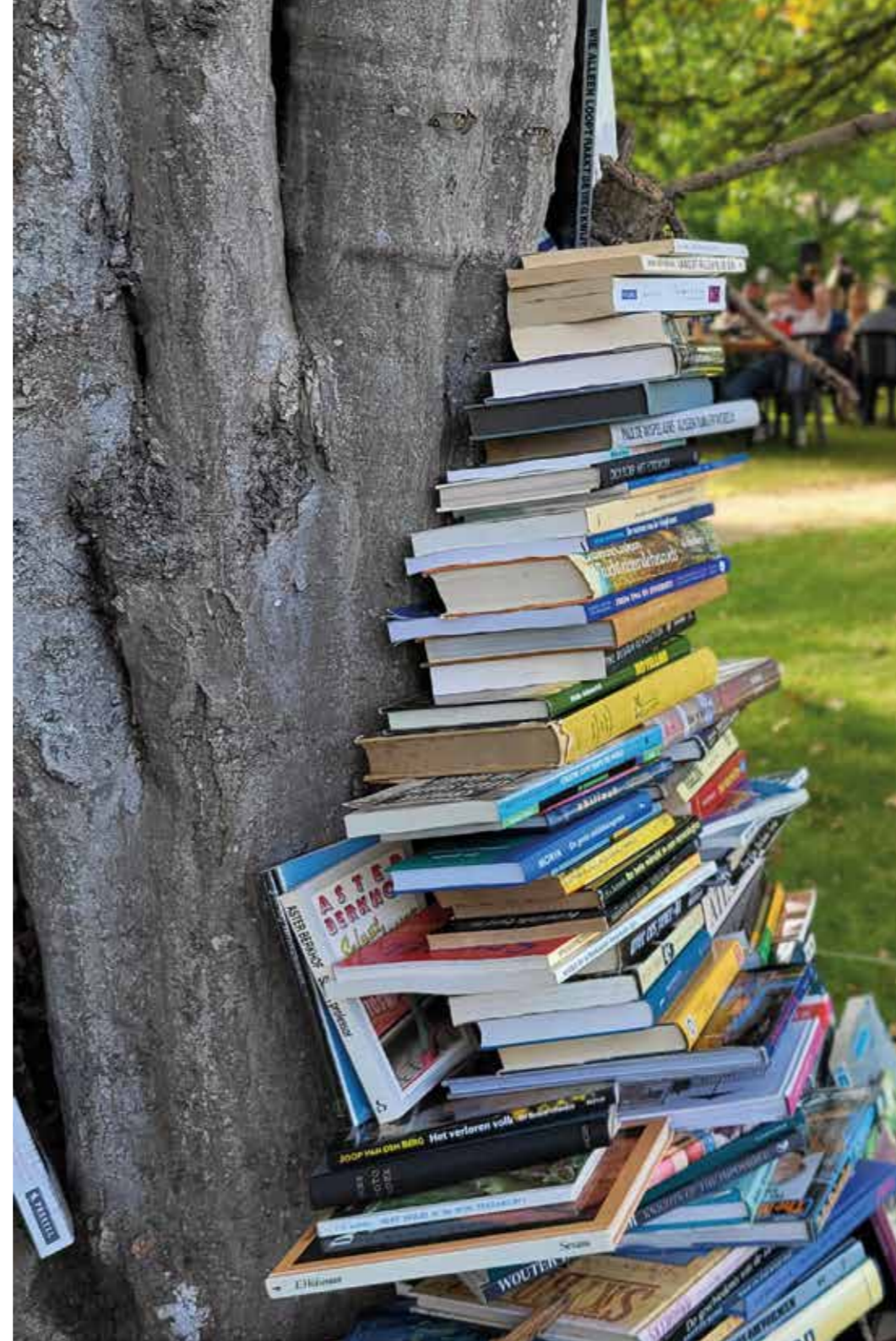
VERANTWOORDELIJK UITGEVER

Paul Braem

Ontdek onze nieuwe website
www.rustenburg.be

Ontvangt u in de toekomst liever geen jaarverslag meer?
Mail naar info@ptcrustenburg.be

1 INTRO

Beste sympathisant, lezer van dit jaarverslag

Ik nodig u graag uit om kennis te nemen van ons jaarverslag 2023.

Ook in 2023 zette het psychotherapeutisch centrum Rustenburg in op de verdere verdieping van haar sterke therapeutische visie. De werking van Rustenburg getuigt van een professionele en unieke grondhouding en visie, die we steeds in dialoog met verschillende zienswijzen en nieuwe inzichten proberen te brengen. Voorwaar geen sinecure maar zoals steeds geldt het adagium: *"the journey is the destination"*.

Of zoals een medewerker het verwoordde:

'In 2023 voerden we langs verschillende bestemmingen, van vernieuwing, van afscheid en loslaten, van adaptief zijn en leren van elkaar. Want enkel in verandering groeien we, staan we stil en versterken we.

Het schip en de bemanning ons grootste goed.

Samen kunnen we nieuwe bestemmingen bereiken.

We zijn er klaar voor, met nieuwe zeilen gaan we 2024 tegemoet.'

Ik wens u alvast veel leesplezier toe.

Koen Lefevre, regiodirecteur Brugge

WELKOM

dr. Veerle De Volder, hoofdarts sinds oktober 2023, psychiater paviljoen 2 sinds 2016

dr. Jan Van Hecke, psychiater voor het jongvolwassenenpaviljoen

Kris De Vos, directeur facility en ICT vzw gezondheidszorg 'Bermhertigheid Jesu'

2 PSYCHOANALYTISCHE VORMING

Vorming is één van de noodzakelijke voorwaarden én een blijvende opdracht in een instelling die zich psychoanalytisch wil noemen. Het is een verantwoordelijkheid binnen elk paviljoen in Rustenburg om vorming te organiseren naast intervisie, supervisie en eigen analyse maar het is minstens even interessant om de vorming afdelingsoverschrijdend te laten gebeuren en getuigenissen vanuit de kliniek met elkaar te delen.

“EEN VORMING MET EEN HOLISTISCHE BENADERING ALS INSTEK WAARIN WE OP ELKAAR AFSTEMMEN EN DE VELE PSYCHOANALYTISCHE DENKKADERS IN ELKAAR INTEGREREN”

Dr. Leen Van Compernelle, kinder- en jeugdpsychiater en analytica, die vooral werkzaam is geweest in het PC Sint-Jozef te Pittem, werd dit jaar onze gastspreker gedurende drie halve vormingsdagen.

De insteek was een holistische benadering d.i. het op elkaar afstemmen, in elkaar integreren van de vele psychoanalytische denkkaders en hun auteurs, enerzijds als ruim theoretisch denkkader om de problematiek van mensen te proberen begrijpen, anderzijds als oriëntatie en houvast naar een klinische therapeutische benadering.

Bij de start werden psychoanalytische concepten gelinkt aan de psychische ontwikkeling van baby/peuter/kleuter/ kind en puber, jongere tot volwassene, met daaraan gekoppeld de ontwikkeling van zowel de relationele als

mentale vaardigheden, alsook de blokkades die men in de diverse pathologieën kan tegenkomen.

In het tweede vormingsmoment bleken de concepten van Freud, Lacan, Bion, Klein, Winnicott en Dolto verschillende

theoretische accenten te leggen én kunnen ze complementair zijn in het klinische werk. Daarnaast vertelde Leen heel verhelderend over de gemeenschappelijkheid tussen de analytische denkers, over de verschillende theoretische benamingen heen.

De derde halve dag werd gefocust op de therapeutische relatie met de concepten (tegen)overdracht, projectie, containment, mentalisatie, reflectief functioneren en op hoe belangrijk het is om tot afstemming te komen in het contact met de patiënt en aan te reiken wat die kan ontvangen.

Dit alles werd verlevendigd door klinische vignettes en de dialoog met elkaar.

Is er één of zijn er meerdere conclusies over dit initiatief? Vooreerst lijkt me dat het uiteraard aan de toehoorder is hoe de verschillende psychoanalytische denkkaders en hun invalshoek naar de casuïstiek te ontvangen en te benoemen. Ik mag hopen: niet als een gevecht om de waarheid maar als een inspiratie en als een uitnodiging om je te verdiepen in wat je als hulpverlener aanspreekt en hiermee in team en in dialoog met elkaar aan de slag te gaan! En last but not least: laat ons vooral pleiten voor een voortzetten van (enthousiasme in) vorming in Rustenburg!

Dr. Veerle De Volder, hoofdarts en psychiater in samenspraak met Dr. Leen Van Compernelle

3 IN DE KIJKER: HET JONGVOLWASSENENPAVILJOEN

Jongvolwassenheid is een dynamische periode getekend door specifieke uitdagingen op vele terreinen zoals identiteitsvorming, onafhankelijkheid, intimiteit en relaties en persoonlijke en maatschappelijke verantwoordelijkheden. Voor de jongeren die hierin dreigen vast te lopen en waarvoor het ambulante traject ontoereikend is, is er paviljoen 3, het jongvolwassenenpaviljoen. Voor deze doelgroep en hun context bieden we een plek aan met kwalitatieve, psychotherapeutische en psychodynamische behandeling. We ontmoeten onze jongvolwassenen vanuit een niet-wetende en niet-oordelende blik waarin we samen zoeken.

In een veilige omgeving buiten de vertrouwde levenscontext bieden we een programma aan van verbale en non-verbale therapie sessies geïnspireerd door het psychoanalytisch gedachtegoed en aangestuurd door een multidisciplinair team. Een aanzienlijk deel van onze mentale activiteit ontsnapt aan onze bewuste controle en beïnvloedt onze gedachten, gevoelens en gedrag. Het ontdekken van deze onbewuste processen die het dagelijks leven sturen, geeft patiënten meer zicht op zichzelf, hun gedrag, symptomen en hun interacties met de omgeving.

Binnen een milieutherapeutisch kader wonen, leven en werken de mensen intens samen in vier kleinere groepen van acht. De focus ligt op de groepspsychotherapie aangevuld met individuele sessies. Dit heeft de potentie om een waaier van ongeplande, verrassende ontmoetingen te genereren met confrontaties en botsingen. Tegelijkertijd kunnen er 'oude' maar ook nieuwe dynamieken opkomen. Deze kunnen, mits bewerking, een stilgevallen innerlijke ontdekkingstocht (onverwacht) weer in beweging brengen of tot voor de opname vreemd gebleven delen van de persoon zichtbaar en integreerbaar maken.

"WE ONTMOETEN ONZE JONGVOLWASSENEN
VANUIT EEN NIET-WETENDE EN NIET-OORDELENDE
BLIK WAARIN WE SAMEN ZOEKEN."

Vaak staan ook systemisch-interactieve dynamieken met de onmiddellijke context zoals het gezin, de partnerrelatie of de huisgenoten binnen de problematiek van de patiënt op de voorgrond. Dit kan zowel met betrekking tot de voorgeschiedenis als het actuele lijden. Tijdens een opname krijgen deze thema's dan ook een prominente plaats via het aanbod van een formele systeemtherapie of door de context van de patiënt mee te nemen in ons denken over en werken met de patiënt.

Er wordt als basishouding mentalisatie bevorderend gewerkt. Dit betekent: "having the mind in mind", jezelf en de ander beschouwen als mensen met een eigen

binnen- en ervaringswereld. Deze basishouding is nodig om ont-dekkend werk mogelijk te maken binnen de psychoanalytische traditie en het systeemtheoretisch denken.

De patiënten staan dus stil bij zichzelf, hun geschiedenis en interacties met de ander. Binnen een opname van maximaal zes maanden trachten we samen met hen een stuk van het pad te bewandelen en hen terug op weg te brengen tijdens deze cruciale levensfase.

Het vroegtijdig detecteren en indien nodig intensifiëren van zorg voor een levensfase waarin zeer veel beweegt, is de uitdaging waar we vandaag de dag voor staan.

"HAVING THE MIND IN MIND: JEZELF EN
DE ANDER BESCHOUWEN ALS MENSEN MET
EEN EIGEN BINNEN- EN ERVARINGSWERELD."

Toekomstgericht zoekt PTC Rustenburg samen met andere zorg- en welzijnsactoren in de regio om het zorgaanbod voor de transitiejongeren overzichtelijker te maken en waar mogelijk te stroomlijnen. Investeren in goede ambulante en residentiële opvang en goede overgangen voor transitiejongeren vandaag is meer dan ooit werken aan de toekomst.

Siegried Maes, afdelingshoofd
Laura Van Damme, psycholoog
Dr. Jan Van Hecke, psychiater
Jane Vanhaute, directeur patiëntenzorg

4 WANDELEND THEATER

8 oktober was het zover, de Open Geestdagen in Rustenburg, een initiatief van Te Gek!? en Zorgnet-Icuro. Dat weekend openden geestelijke gezondheidscentra over heel Vlaanderen hun deuren voor iedereen die nieuwsgierig was. In PTC Rustenburg onderzochten we in de dramatherapie hoe dit vorm kon krijgen.

Het PTC Rustenburg biedt dramatherapie aan als onderdeel van het therapeutisch programma. Dit is een ervaringsgerichte therapievorm waar doorleven, expressie geven en belichamen centraal staan. Een methode binnen dramatherapie is therapeutisch theater.

Hierin zoeken de spelers naar een verhaal en een rol die betekenisvol is en ze kan ondersteunen in hun proces. Dit therapeutisch theater gebruikten we tijdens de Open Geestdagen om bezoekers en familie een beeld te geven van hoe het eraan toegaat in ons psychotherapeutisch centrum.

We vroegen aan de patiënten wat voor hen typerend is aan een opname in Rustenburg. Vanuit deze info werden zes locaties gekozen waar telkens een scène plaatsvond: het aankomen in Rustenburg, de psychomotorische therapie, de kooktherapie, de beeldende therapie, de teamvergadering en de gesprekstherapie. Zowel patiënten als medewerkers konden zich inschrijven en namen deel aan de scènes. Elk groepje gaf samen de scène op een eigen manier vorm. Vanuit de eerste gesprekken ontstond er een ruwe structuur van het script. Sommige groepjes vonden het fijn om vanuit deze structuur te starten. Anderen gooiden het script opzij en zochten hun eigen vorm via improvisatie of maakten een eigen monoloog. In de creatie was er een mooi evenwicht

tussen medewerkers en patiënten. Men benaderde elkaar als spelers en er ontstond een oprechte ontmoeting van mens tot mens. Bij de rolverdeling werd niet gekeken naar de eigenlijke rol die elkeen in Rustenburg vervult.

De meest uitdagende factor van dit project was het gegeven dat mensen hun traject hier steeds veranderlijk is, naargelang persoonlijke noden. Zo gebeurde het meerdere keren dat een speler eerder op ontslag vertrok of in het eigen proces koos om niet meer deel te nemen. Dit vroeg aanpassing van de andere spelers maar zorgde er net zo goed voor dat mensen die geen ruimte hadden om zich voor een langere tijd te engageren nog onverwachts konden aansluiten.

De theaterwandeling eindigde bij het boomproject, waar we het thema 'open geest' beeldend en verbindend vormgaven. Sommige bezoekers gaven als feedback dat de theaterwandeling hen beter hielp begrijpen hoe een familielid hier aan de slag gaat met zichzelf. Anderen vertelden dat deze ervaring de drempel verlaagde om in opname te durven komen. Een aantal verwanten ervaarden het als verbindend om dit samen met hun opgenomen familielid te mogen beleven.

Sofie Vanderbauwhede, dramatherapeut

"IN DE CREATIE WAS ER EEN MOOI EVENWICHT TUSSEN MEDEWERKERS EN PATIËNTEN. MEN BENADERDE ELKAAR ALS SPELERS EN ER ONTSTOND EEN OPRECHTE ONTMOETING VAN MENS TOT MENS."

5 MEDEWERKERS "WEL" - "ZIJN"

Tevredenheid en welzijn van en bij medewerkers is doorheen de voorbije jaren een speerpunt geweest in het beleidsplan van onze organisatie.

Vanuit ons referentiekader, "een tevreden medewerker zorgt voor een tevreden patiënt", zoeken we dagelijks wat dit betekent en hoe we dit kunnen concretiseren. Daarom willen we tevredenheid niet los zien van lichamelijk, sociaal en geestelijk "wel"bevinden van onze medewerkers.

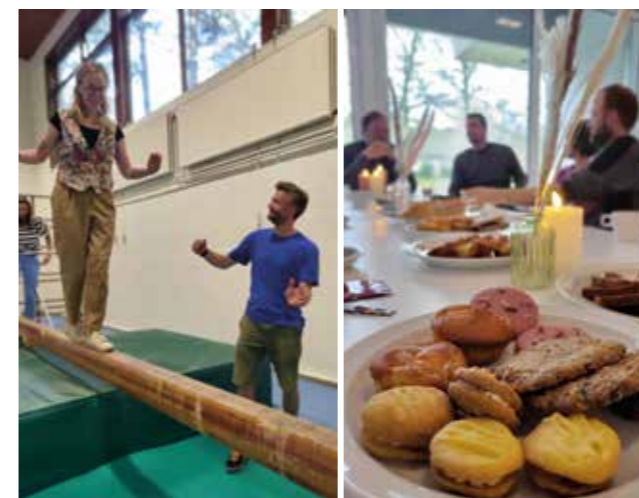
Het zorgen voor welbevinden is een gedeelde verantwoordelijkheid, van alle structuren binnen en rond het ziekenhuis en van alle medewerkers. Zorgen voor het "wel"-bevinden gebeurt door structuren en afspraken, door duidelijkheid en overleg, door tijd, door luisteren naar, gebeurt door ... "zijn".

Kunnen en mogen we voldoende "zijn" van en voor onszelf, van en voor anderen binnen onze werksituatie? Zetten we elkaar voldoende in de kracht? Erkennen we elkaars competenties en talenten? Is er een veilige cultuur om te spreken en echt te luisteren? Pas dan kunnen we "wel"- "zijn".

Welzijn creëert meer bevlogenheid, meer flexibiliteit, meer creativiteit, meer relativeringsvermogen ... allemaal onmisbare elementen in de moeilijke dagdagelijkse taak van kwalitatief zorg dragen voor onze patiënt en hun welzijn.

In 2023 riepen we de werkgroep Welzijn in het leven. We ondersteunen en werken initiatieven uit betreffende Werkbaar werk, Stevigheid, Zelfzorg, Vertrouwen, Veiligheid & Verbinding als kleine steentjes die bijdragen aan een stevig fundament van welzijn. We willen de oren en ogen zijn van alle medewerkers, de schakel zijn tussen wat echt leeft op de werkvloer en het beleid, dit beleid mee vertalen op een werkbare manier, initiatieven rond welzijn stimuleren. We willen de zorg voor welzijn als dagelijks ingrediënt in onze werking verankeren.

Heel wat initiatieven zijn intussen in het leven geroepen en daarvan laten we graag (slechts) enkele eigenaars aan het woord.

Vakgroep verpleging

Vanuit een bevraging over de basishouding van verpleegkundigen op initiatief van de verpleegkundig specialist kwam zelfzorg als prioritair gesprekstema naar voor. In verschillende team-overschrijdende sessies zorgt dit spreken voor meer inzicht in hoe men voor zichzelf kan zorgen in de zorg voor de ander.

De ZIP

'Als 'zorgdragers impactvolle gebeurtenis' zijn we op een laagdrempelige manier aanwezig. Collega's kunnen in vertrouwen gebeurtenissen bespreken die impact hebben op hun welzijn. We zorgen voor ontspannen ontmoetingsmomenten zodat veiligheid ontstaat om te kunnen spreken met elkaar.'

Vakgroep maatschappelijk werk

"Hoe gaat het met ons?" is een vast agendapunt die even tijd en ruimte geeft om te delen. Dit is deugdzaam én verbindend.

Zo willen we echt het klimaat creëren waar Rustenburg dagelijks een fijne werkplek is waar eenieder mag en kan "WEL"- "ZIJN".

Rein Van Gerven, stafmedewerker HR

6 HET KIND IN DE LEEFWERELD VAN DE PATIËNT

In de schaduw van de behandeling van een patiënt zit soms een kwetsbaar kind. Deelgenoot worden van het bestaan van de patiënt en hun gezin is voor zorgmedewerkers in het psychotherapeutisch centrum Rustenburg een voorname uitdaging. Het kan inzicht geven in de complexiteit van de leefwereld van de patiënt en hoe iemand zich verhoudt tot de mensen rond zich. Het spreken over het kind en de ouderrol vormt daarom een belangrijk onderdeel van de therapeutische sessies. Informele momenten, zoals een bezoek, vormen tevens boeiende gelegenheden om in te pikken op de interactie tussen de ouder en het kind.

"DE GESPREKKEN ROND OUDERSCHAP ZIJN VERWEVEN IN DE THERAPEUTISCHE SESSIES EN HET LEEFGROEPGEBEUREN IN RUSTENBURG."

In de meeste gevallen ligt het voor de hand dat patiënten bijzonder betrokken zijn om hun kinderen. Bij velen is die betrokkenheid net positief. Het geeft hen kracht, het werkt beschermend en het geeft het gevoel van zelfwaarde. Soms is er ook bezorgdheid rond kinderen en het kunnen spreken hierover is een belangrijk middel ter exploratie en ondersteuning. Het gebeurt geregeld dat een patiënt bij de maaltijd praat over de druk, twijfels of stress die hun schoolgaande kind ervaart. Samen denken, ervaringen delen, normaliseren of net extra ondersteuning zoeken is op die momenten van vitaal belang. De gesprekken rond ouderschap, zoals bijvoorbeeld over

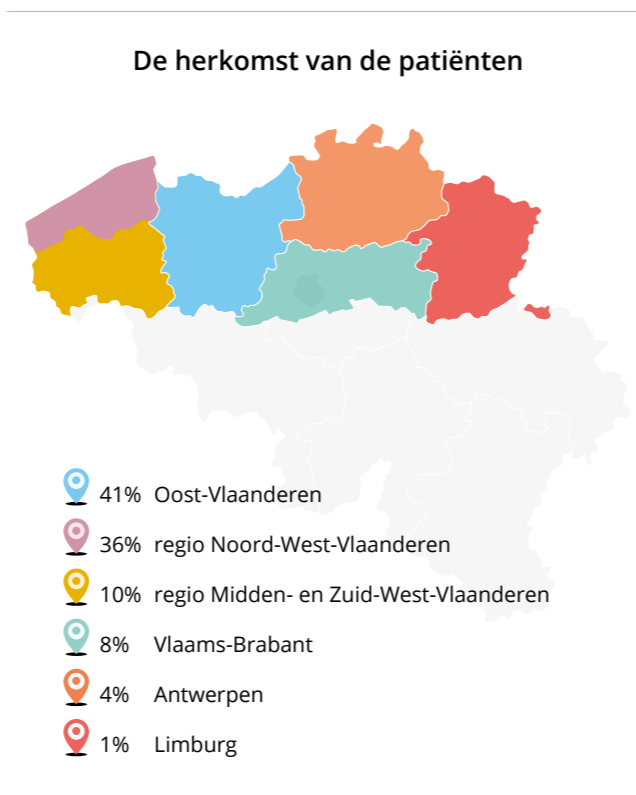
het thema 'omgaan met conflicten thuis', zijn verweven in de therapeutische sessies en het leefgroepgebeuren in Rustenburg. Dit vanuit een authentieke betrokkenheid van de zorgmedewerker.

Net zoals patiënten uitgenodigd worden tot reflectie, zo doet ook Rustenburg aan reflectie. We dagen onszelf uit door audits rond kindreflex te organiseren met andere voorzieningen binnen de vzw Gezondheidszorg 'Barmhertigheid Jesu'. Vanuit een waarderingsgerichte, lerende houding wordt het kader getoetst om sterktes, uitdagingen en blinde vlekken te benoemen. De behoeften van PTC Rustenburg worden in kaart gebracht met als doel te voldoen aan de noden van het kind. Zorgmedewerkers willen een adequate ondersteunende omgeving vormen waarin medewerkers hun benadering zoveel mogelijk afstemmen op de specifieke dynamieken, logica's en de unieke individualiteit van de patiënt en zijn kind.

*Pieter-Jan Simoen, stafmedewerker kwaliteit
Kathleen Gilden, verpleegkundige en referentiemedewerker
KOPP-kindreflex*

- 3 psychiaters
- 2 huisartsen
- 72 medewerkers zorg
- 31 medewerkers ondersteunende diensten
- 3430 u vorming

Incidenten

Er werden **143** incidenten gemeld en geanalyseerd.
 We moedigen het melden van incidenten aan bij onze medewerkers en zien dit als een leermoment.
 De meeste incidenten hebben een lage ernstgraad/impact.

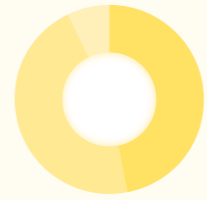
Zorginspectie

In het najaar van 2023 begon de Vlaamse Zorginspectie met de onaangekondigde nalevingstoezichten om de kwaliteit van zorg te toetsen in elk psychiatrisch ziekenhuis in Vlaanderen. Op vier september was PTC Rustenburg als eerste aan de beurt. De zorginspectie gaf een zeer goed resultaat, wat iedereen natuurlijk heel tevreden stemt. Dit resultaat hebben we te danken aan onze toegewijde medewerkers die dagelijks het beste van zichzelf geven om in deze unieke setting de best mogelijke psychotherapeutische behandeling te bieden.

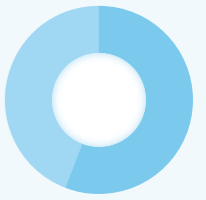
Ervaringen patiënten

Mijn hulpverleners moedigen mij aan om mee de verantwoordelijkheid voor mijn zorg op te nemen.

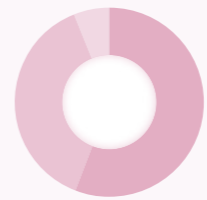
- Altijd: 47%
- Meestal: 46%
- Soms: 7%
- Nooit: 0%

Mijn hulpverleners kijken naar mijn persoon in zijn geheel in plaats van alleen naar mijn problemen.

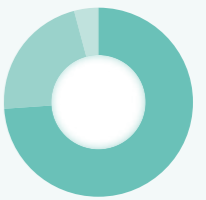
- Altijd: 56%
- Meestal: 44%
- Soms: 0%
- Nooit: 0%

Zou u deze voorziening aanbevelen?

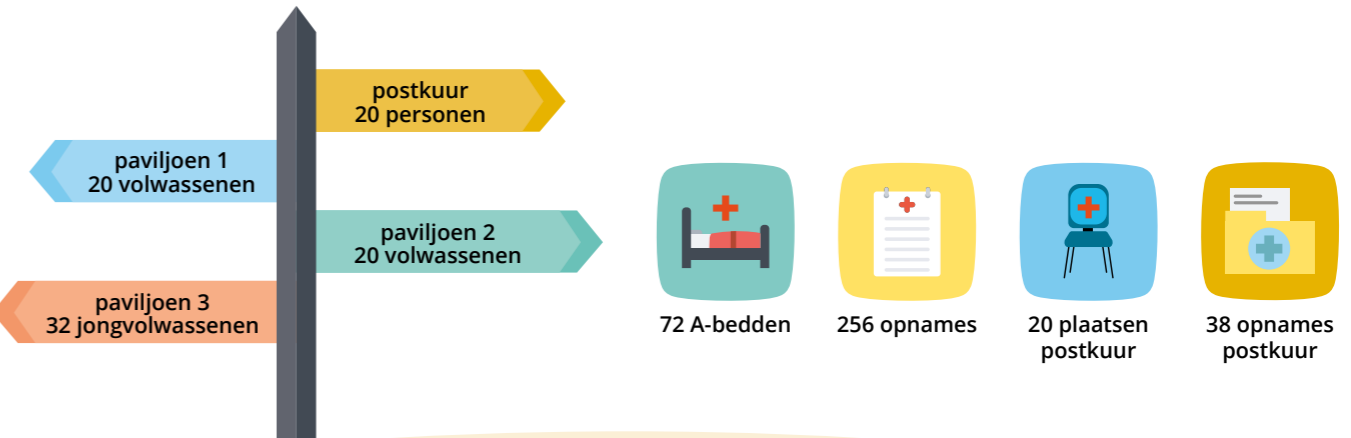

- Zeker wel: 56%
- Waarschijnlijk wel: 38%
- Niet ingevuld: 6%

Mijn hulpverleners respecteren mij.

- Altijd: 74%
- Meestal: 22%
- Soms: 4%
- Nooit: 0%

- paviljoen 1: 20 volwassenen
- paviljoen 2: 20 volwassenen
- paviljoen 3: 32 jongvolwassenen
- postkuur: 20 personen
- 72 A-bedden
- 256 opnames
- 20 plaatsen postkuur
- 38 opnames postkuur

PSYCHOTHERAPEUTISCH CENTRUM
RUSTENBURG

Volg PTC Rustenburg

Waggelwaterstraat 2 • 8000 Brugge
www.rustenburg.be
info@ptcrustenburg.be • 050 31 81 65

PTC Rustenburg maakt deel uit van vzw Gezondheidszorg 'Bermhertigheid Jesu' die volgende voorzieningen beheert

- Psychiatrisch Ziekenhuis Onzelievevrouw, **Brugge**
- Psychiatrisch Ziekenhuis Heilig Hart, **Ieper**
- Psychotherapeutisch Centrum Rustenburg, **Brugge**
- Psychiatrisch Verzorgingstehuis De Brugghe, **Brugge**
- Psychiatrisch Verzorgingstehuis Het Tempelhof, **Ieper**
- Centrum voor Psychische Revalidatie Inghelburch, **Brugge**
- Centrum voor Psychische Revalidatie Hedera, **Ieper**